Region Stockholm

18

Yttrande över motion 2019:48 av Tara Twana (S) om utökad kunskap samt förbättrade vårdinstanser rörande huvudvärksjukdomar

HSN 2019-1957

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Planeringsenhet
Alexander Stavreski

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-01-09

HSN 2019-1957

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2019:48 av Tara Twana (S) om utökad kunskap samt förbättrade vårdinstanser rörande huvudvärksjukdomar

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över rubricerad motion om utökad kunskap samt förbättrade vårdinstanser rörande huvudvärkssjukdomar. I motionen föreslår Tara Twana (S) att hälso- och sjukvårdsförvaltningen får i uppdrag att utreda möjligheten till en kunskapsökning hos läkare och annan relevant vårdpersonal för att kunna identifiera huvudvärkssjukdomar och bättre följa upp Socialstyrelsens rekommendationer samt att starta enhet med kompetenta specialister som ska inrikta sig på huvudvärkssjukdomar. Motionären ser ett behov av sådana uppdrag då flertalet migränpatienter inte upptäcks eller får rätt behandlingsform.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:48 av Tara Twana (S)

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2019:48 om utökad kunskap samt förbättrade vårdinstanser rörande huvudvärkssjukdomar överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Huvudvärk är ett av de vanligaste sjukdomssymtomen där de primära typerna är migrän och spänningshuvudvärk.

Under perioden januari - oktober 2019 genomförde 24 900 individer 30 779 besök hos husläkarverksamheter och erhöll då någon form av huvudvärksdiagnos. Av dessa besök var 8 028 diagnos inom migrängruppen, vilket motsvarar 30 procent. Under samma period genomförde 3 701 individer 10 709 besök inom vårdval specialiserad neurologi och erhöll då diagnosen någon form av huvudvärksdiagnos. 9 415 av besöken hade diagnos inom migrängruppen.

Under samma tid besökte 6 594 patienter akutsjukhusens akutmottagningar 7 303 gånger med diagnoser enligt ovan. 957 av besöken hade diagnos inom migrängruppen.
Ett huvudvärkscentrum finns redan vid Karolinska Universitetssjukhuset (Huddinge), något som de övriga universitetssjukhusen i landet saknar.

Husläkarjourer och närakuter har få patienter med migrän.

Två tredjedelar av de patienter som får diagnosen migrän söker hjälp hos allmänläkare och en tredjedel hos specialist i neurologi.

Prevalensen av migrän uppskattas till tio procent, vilket för Region Stockholm innebär att cirka 230 000 individer har migrän. Flertalet av dessa uppsöker inte sjukvård eftersom de har en fungerande behandling med infrekventa besök hos vården. En stor del individer hanterar sin vård på egen hand.

1,4 - 2,2 procent av befolkningen har kronisk migrän (mer än 15 huvudvärksdagar per månad). Detta innebär att 32 000 – 50 000 invånare i Region Stockholm har kronisk migrän.

Neurologi, huvudvärk och migrän
I primärvården ställer en husläkarverksamhet, med fem husläkare och cirka 10 000 listade invånare, mellan 500 och 600 olika diagnoser per år. I relation till besöksstatistiken ovan träffar en husläkare cirka tio patienter där diagnosen migrän ställs. Diagnosen journalförs endast om den har samband med patientbesöket.

Neurologi som ämne ingår i läkarnas grundutbildning. Däremot saknas en obligatorisk placering eller obligatorisk kurs i neurologi under AT- och ST-utbildningarna. Eftersom migränsjukdomen är en av våra vanligaste folksjukdomar kommer alla läkare genom sin utbildning och läkargärning att träffa patienter med migrän.

Som beslutsstöd har allmänläkarna viss.nu där migrän ingår som diagnos.

Vårdval specialiserad neurologi i öppenvård infördes 2014. Inom vårdval specialiserad neurologi tas patienter emot både med och utan remiss. En stor andel öppenvårdsneurologers patienter har diagnoserna huvudvärk och/eller migrän.

Överväganden
Det finns inga nationella riktlinjer eller regionala vårdprogram rörande migrän. Region Stockholm har en kompetent husläkarkår och till sin hjälp har de ett utvecklat kunskapsstöd avseende migrän via beslutstödet viss.nu, som nu också är föremål för uppdatering av ledande migränexperter.

I flera år har Region Stockholm satsat på migrän genom att anordna centrala utbildningar gällande migrän hos barn och vuxna.
Kloka listan är ett program som ger rekommendationer för behandling av migrän. Janusinfo (https://janusinfo.se) innehåller läkemedelsinformation om migrän riktad till läkare och sjukvårdspersonal samt videofilmade föreläsningar om kronisk migrän.

Därutöver har Region Stockholms läkemedelskommitté nyligen producerat en instruktionsfilm och utbildning om migrän i allmänhet och botulinumtoxinbehandling i synnerhet. Utbildningen är tillgänglig på Lärtorget vilket innebär att läkarna, när de så behöver och har tid, själva kan fortbilda sig.

Region Stockholms fortbildningsläkare erbjuder som ett av tre utbildningsteman för husläkare, migrän. Denna utbildning ges hos husläkarna.

I den nya nationella sakkunnigorganisationen (NPO) har det inrättats en tillfällig arbetsgrupp, Neurologisk arbetsgrupp (NAG) om migrän, där Region Stockholm är representerad. Det nyligen etablerade regionala programområdet (RPO) för Nervsystemets sjukdomar kommer under 2020 att i förbättringsarbetet prioritera vården av huvudvärkssjukdomar.

Region Stockholm har sedan länge ett Huvudvärkscentrum vid Karolinska Universitetssjukhuset, något som de övriga universitetssjukhusen i landet saknar.

Sammanfattningsvis tillhandahålls fortbildning till husläkare genom tidigare nämnda utbildningar i Region Stockholms regi till exempel via Lärtorget gällande diagnoserna migrän och huvudvärk. Förvaltningens bedömning är dock att det finns ett stort behov av mer systematisk fortbildning. De utbildningar som ges kommer att följas upp och utvärderas efter hand. Utfallet av arbetet kommer att vara till stort stöd för Region Stockholms husläkare.

Det arbete som utförs av NPO kommer så småningom att komma Region Stockholm tillgodo i form av aktuell, uppdaterad evidensbaserad kunskap. Förvaltningen anser vidare att det konsultativa samarbetet mellan husläkarna och öppenvårdsneurologerna inom vårdval specialiserad neurologi kan förstärkas, något som kan aktualiseras inom pågående revidering av vårdval specialiserad neurologi.

Ekonomiska konsekvenser
I den befintliga form som finns i dag med beslutsstödet viss.nu och utbildningar på Lärtorget är dessa kostnadsfria.

Nuvarande huvudvärkscentrum vid Karolinska Universitetssjukhuset medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Patientsäkerheten kommer att förbättras givet att husläkare i ännu större utsträckning använder sig av utbildningar enligt ovan.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Redan i dag är migrän och andra former av huvudvärk en stor del av öppenvårdsneurologernas patientandel. Ett tätare samarbete mellan husläkare och öppenvårdsneurologer kan bidra till en mer jämlik vård i regionen. Detta innebär även en mer jämställd vård då det är fler kvinnor än män som drabbas.

Miljökonsekvenser
Förslaget till beslut innebär oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslaget till beslut innebär oförändrade kostnader för administration.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Lena Hanberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen
Godkänd av Björn Eriksson, 2020-01-09

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Region Stockholm
2019 -09- 17
Dnr. RS 2019-0911

MOTION
2019-09-17

2019: 48

Motion av Tara Twana (S) - utökad kunskap samt förbättrade vårdinstanser rörande huvudvärksjukdomar

Ungefär 1,4 miljoner svenskar lider idag av migrän eller annan form av långvariga huvudvärkssjukdomar som påverkar arbetsförmågan. På individnivå resulterar detta i att karriären blir lidande med en efterföljande stress och oro för att förlora sin anställning. Även det sociala livet påverkas. På samhällsnivå leder det samtidigt till en förlust av kompetent arbetskraft, något som är särskilt tydligt i de olika produktions- och tjänstesektorerna där det dessutom finns ett allt ökande behov av arbetskraft. Idag kan vi även se i statistiken att det är kvinnor i kvinnodominerande yrkesområden som drabbas hårdast. Så många som sju av tio personer som insjuknar i dessa sjukdomar är kvinnor.

Tidpunkten i livet när en person börjar lida av återkommande migrän eller annan form av långvarig huvudvärkssjukdom varierar. För vissa visar det sig redan i unga år medan det för andra dröjer till mycket senare i livet. Även vad som är den bakomliggande orsaken till dessa sjukdomar och anfall varierar och kan bero på exempelvis stress, dålig arbetsmiljö, sömnbrist eller kronisk värk.

Tyvärr finns det brister i vården när det kommer till förmågan att kunna förebygga migrän hos många patienter. Exempelvis uppskattar Huvudvärksförbundet att uppemot 60% av läkarna inom primärvården inte kan se skillnad på episodisk migrän och kronisk migrän. Detta trots att Socialstyrelsen är tydliga i sina rekommandationer - vid episodisk migrän ska patienten inte sjukskrivas men vid kronisk migrän ska det göras en individuell bedömning. Region Stockholm bör därför utreda möjligheten att öka läkarnas förmåga att kunna upptäcka migrän eller annan form av långvarig huvudvärkssjukdom samt även ordinera rätt behandlingsform. Primärvården kan hantera 90% av alla patienter förutsatt att läkarna erhåller den kompetens som krävs för att kunna fastslå rätt diagnos. Enbart 1-2% går vidare till avancerad neurologisk sjukvård.

Ett område som Region Stockholm kan ge i uppdrag till hälso- och sjukvårdsförvaltningen att starta en specialistenhet med inriktning på huvudvärkssjukdomar. Likt många andra sjukvårdsområden i regionen kan man samla neurologer, smärtläkare, sjuksköterskor, KBT/ACT-terapeuter och andra kompetenser vilka snabbt kan ge en korrekt behandling och se till att patienten åter blir frisk och kan återgå till ett normalt arbetsliv. En sådan satsning innebär att Region Stockholm undviker höga sjukvårdskostnader, minskar antalet sjukskrivningar och dessutom kan garantera en uppföljning grundad på demokratiska och jämställda värderingar, detta då kvinnor är den grupp som är hårdast drabbad av dessa huvudvärkssjukdomar. Det leder också till att läkare inom primärvården kan söka efter information och få snabbare svar på vilken instans som är den rätta när man skickar vidare patienten. Med denna satsning kommer primärvården, akutvården och psykiatrin att avlastas.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna regionfullmäktige besluta:

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda möjligheten till en kunskapsökning hos läkare och annan relevant vårdpersonal för att kunna identifiera huvudvärkssjukdomar och bättre följa upp Socialstyrelsens rekommendationer

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att starta en enhet med kompetenta specialister som ska inrikta sig på huvudvärkssjukdomar

Tara Twana (S)